

THỰC TRẠNG CHƯƠNG TRÌNH DẠY BƠI BAN ĐẦU CHO TRẺ EM 7 – 8 TUỔI CÁC TỈNH, THÀNH PHỐ MIỀN BẮC

Lê Đức Long*

Tóm tắt:

Việc tìm hiểu các chương trình dạy bơi ban đầu cho trẻ em 7 – 8 tuổi ở các tỉnh, thành phố Miền Bắc về các nội dung như: Loại chương trình; mục đích, mục tiêu, yêu cầu; phân phối và hình thức, phương pháp dạy học có vai trò quan trọng. Từ đó có thể đánh giá đúng thực trạng các chương trình đang sử dụng, góp phần xây dựng chương trình dạy bơi ban đầu phù hợp và có hiệu quả.

Từ khóa: Thực trạng, chương trình dạy bơi ban đầu, trẻ em 7 – 8 tuổi, các tỉnh, thành phố Miền Bắc...

Status of initial teaching swimming program for children 7-8 years old in Northern provinces and cities

Summary:

The study of initial teaching swimming programs for children 7-8 years in Northern provinces and cities on the content such as: Type of program; goals, objectives, requirements; Distribution and form, teaching methods play an important role. From there, it is possible to properly assess the situation of the programs being used, contributing to building an effective initial teaching swimming program.

Keywords: Current situation, initial swimming program, children 7 - 8 years old, Northern provinces ...

ĐẶT VẤN ĐỀ

Thực tiễn thể thao thành tích cao của các nước có phong trào bơi mạnh đã chứng tỏ, dạy bơi bài bản cho trẻ em ngay từ 7 - 8 tuổi sẽ tạo được tiền đề tốt để có được thành tích cao sau này. Vì vậy, ngày càng có nhiều nước coi trọng việc dạy bơi ban đầu ở nhóm tuổi này.

Để có thể xây dựng chương trình dạy bơi ban đầu phù hợp và có hiệu quả với trẻ em 7 – 8 tuổi ở các tỉnh, thành phố Miền Bắc, thì việc đánh giá thực trạng các chương trình đang sử dụng có ý nghĩa quan trọng. Từ đó có thể xây dựng được chương trình dạy bơi ban đầu trẻ em 7 – 8 tuổi hợp lý, có tính khoa học, có tính khả thi, góp phần nâng cao chất lượng học bơi và thành tích bơi cho đối tượng này.

PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Trong quá trình nghiên cứu chúng tôi sử dụng các phương pháp nghiên cứu sau:

Phương pháp phân tích và tổng hợp tài liệu; phương pháp phỏng vấn tọa đàm; phương pháp

quan sát sư phạm; phương pháp chuyên gia; phương pháp kiểm tra sư phạm; phương pháp thực nghiệm sư phạm và phương pháp toán học thống kê.

KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ BÀN LUẬN

1. Thực trạng sử dụng các chương trình dạy bơi ban đầu cho trẻ em 7 – 8 tuổi ở các CLB, Trung tâm bơi các tỉnh, thành phố Miền Bắc

Thực trạng các chương trình dạy bơi ban đầu cho trẻ em 7 – 8 tuổi ở Miền Bắc nói riêng và cả nước nói chung, hiện đang phổ biến áp dụng 3 loại chương trình gồm: Chương trình 60 tiết dạy 2 kiểu bơi (Bơi ếch và trườn sấp); Chương trình 90 tiết dạy 2 kiểu bơi (Bơi Ếch và Trườn sấp); Chương trình 120 tiết dạy 3 kiểu bơi (Bơi Ếch và Trườn sấp, Trườn ngửa). Cần nói thêm rằng mỗi buổi học tương ứng với 2 tiết học, mỗi tiết học khoảng 30 – 45 phút.

Tiến hành khảo sát thông qua phiếu hỏi các chuyên gia, các nhà quản lý môn bơi, GV, HLV

*ThS, Trường Đại học TDTT Bắc Ninh; Email: ledudlongttdn@gmail.com

tại 13 CLB và Trung tâm thể thao có đào tạo môn bơi thuộc các tỉnh, thành phố Miền Bắc gồm: Hà Nội, Hải Phòng, Quảng Ninh, Hải Dương, Nam Định, Thái Bình, Phú Thọ, Thanh

Hóa...với nội dung về các chương trình đang sử dụng trong đào tạo nguồn tuyển chọn cho giai đoạn huấn luyện ban đầu của đơn vị mình.

Kết quả được trình bày ở bảng 1.

Bảng 1. Thực trạng sử dụng chương trình dạy bơi ban đầu ở các CLB, Trung tâm bơi các tỉnh, thành phố Miền Bắc (n=13)

Loại hình chương trình	Mức độ sử dụng					
	Thường xuyên		Ít sử dụng		Không sử dụng	
	m _i	Tỷ lệ %	m _i	Tỷ lệ %	m _i	Tỷ lệ %
Chương trình 60 tiết Dạy 2 kiểu bơi (Ê, TS)	4	30.77	2	15.38	7	53.85
Chương trình 90 tiết Dạy 2 kiểu bơi (Ê, TS)	7	53.85	4	30.77	2	15.38
Chương trình 120 tiết Dạy 3 kiểu bơi (Ê, TS, N)	2	15.38	2	15.38	9	69.24

Qua bảng 1 cho thấy: Các CLB, Trung tâm bơi các tỉnh, thành phố miền Bắc chưa có sự thống nhất trong việc sử dụng chương trình đào tạo dạy bơi ban đầu cho trẻ em 7 -8 tuổi. Có 4/13 CLB (chiếm tỷ lệ 30,77%) sử dụng chương trình 60 tiết dạy 2 kiểu bơi, có 7/13 CLB (chiếm tỷ lệ 53,85%) sử dụng chương trình dạy bơi 90 tiết dạy 2 kiểu bơi (Bơi ếch và trườn sấp). Ngoài ra, có 2 CLB (chiếm tỷ lệ 15,38%) sử dụng chương trình 120 tiết dạy 3 kiểu bơi một cách thường xuyên. Từ kết quả này, đã nói lên tính tản mạn trong việc sử dụng chương trình dạy bơi ban đầu. Đặc biệt là chương trình 120 tiết dạy 3 kiểu bơi (Bơi Ếch và Trườn sấp, Trườn ngựa) có đến 9 CLB, Trung tâm chiếm tỷ lệ 69,24% không sử dụng.

2. Thực trạng việc xác định mục đích, mục tiêu và yêu cầu trong các chương trình dạy bơi ban đầu ở các CLB, Trung tâm bơi các tỉnh, thành phố Miền Bắc

Đánh giá thực trạng mục đích, mục tiêu và yêu cầu của các chương trình dạy bơi ban đầu của 13 CLB, Trung tâm bơi các tỉnh, thành phố Miền Bắc. Kết quả được trình bày ở bảng 2.

Từ kết quả khảo sát trình bày ở bảng 2 cho thấy:

Về việc xác định mục đích: Cả ba chương trình có cùng mục đích. Điều này phù hợp với yêu cầu chung của chương trình là tạo môi trường để trẻ bộc lộ tài năng thể thao phục vụ cho công tác tuyển chọn vào đào tạo giai đoạn huấn luyện ban đầu.

Về mục tiêu đào tạo: Có thể thấy rõ sự khác

biệt của loại chương trình 60 tiết và 90 tiết với chương trình 120 tiết. Sự khác biệt thể hiện chủ yếu ở số lượng kiểu bơi được dạy khác nhau: Chương trình 60 tiết và 90 tiết chỉ dạy 2 kiểu bơi (bơi ếch và bơi trườn sấp, trong khi đó chương trình 120 tiết dạy 3 kiểu bơi (Thêm bơi ngựa).

Về yêu cầu đào tạo: Cụ ly bơi của cả 3 loại chương trình cũng có sự khác biệt. Chương trình 60 tiết bơi được cụ ly 25m; Chương trình 90 tiết bơi được cụ ly 35m; Chương trình 120 tiết bơi được cụ ly 50m. Từ đó cũng có sự khác biệt về chỉ tiêu thành tích. Như vậy, yêu cầu có sự khác nhau rõ rệt, chưa thống nhất và chưa phù hợp để tiếp cận với yêu cầu năng lực chuyên môn của VĐV ở giai đoạn tuyển chọn ban đầu. Riêng chương trình 120 tiết với các mục tiêu, yêu cầu đề ra đều có thể tiếp cận tốt hơn được với các chỉ tiêu tuyển chọn bơi ban đầu hiện nay ở nước ta.

3. Thực trạng nội dung và phân phối thời gian giảng dạy của các chương trình dạy bơi ban đầu cho trẻ em 7 – 8 tuổi ở các CLB, Trung tâm bơi các tỉnh, thành phố Miền Bắc

Đánh giá thực trạng phân phối thời gian giảng dạy các kiểu bơi trong chương trình dạy bơi ban đầu trong các CLB, Trung tâm bơi các tỉnh, thành phố Miền Bắc. Kết quả được trình bày tại bảng 3.

Qua bảng 3 cho thấy:

Ba loại chương trình đang được các CLB, Trung tâm bơi ở Miền Bắc sử dụng để dạy bơi ban đầu cho trẻ em 7 - 8 tuổi có sự khác biệt rõ

Bảng 2. Thực trạng việc xác định mục đích, mục tiêu và yêu cầu các chương trình dạy bơi ban đầu của các CLB, Trung tâm bơi các tỉnh, thành phố Miền Bắc

Chương trình Nội dung khảo sát	Chương trình 60 tiết (Dạy 2 kiểu bơi)	Chương trình 90 tiết (Dạy dạy 2 kiểu bơi)	Chương trình 120 tiết (Dạy dạy 3 kiểu bơi)	Nhận xét
Mục đích của chương trình	Tạo môi trường để trẻ bộc lộ tài năng thể thao phục vụ cho công tác tuyển chọn vào đào tạo giai đoạn HL ban đầu VĐV Bơi	Tạo môi trường để trẻ bộc lộ tài năng thể thao phục vụ cho công tác tuyển chọn vào đào tạo giai đoạn HL ban đầu VĐV Bơi	Tạo môi trường để trẻ bộc lộ tài năng thể thao phục vụ cho công tác tuyển chọn vào đào tạo giai đoạn HL ban đầu VĐV Bơi	Mục đích của 3 chương trình là giống nhau
Mục tiêu đào tạo	1. Trang bị cho các em nắm vững kỹ thuật bơi 2 kiểu bơi trườn sấp, bơi ếch và xuất phát trên bục 2. Bước đầu tạo dựng sự ham thích tập luyện môn bơi 3. Bước đầu nâng cao các tố chất thể lực chung	1. Trang bị cho các em nắm vững kỹ thuật bơi 2 kiểu bơi trườn sấp, bơi ếch và xuất phát trên bục 2. Tạo dựng sự mạnh dạn và sự ham mê tập luyện môn bơi 3. Bước đầu phát triển các tố chất thể lực chung	1. Trang bị cho các em nắm vững kỹ thuật bơi 3 kiểu bơi trườn sấp, bơi ếch, bơi ngựa và xuất phát trên bục, quay vòng vung tay 2. Tạo dựng sự mạnh dạn và sự ham mê tập luyện môn bơi 3. Bước đầu phát triển các tố chất thể lực chung	Chưa có chương trình dạy bơi đặt ra mục tiêu cao, tiếp cận với yêu cầu VĐV bơi các nước có nền bơi phát triển
Yêu cầu đào tạo	1. Về kỹ thuật: Nắm vững kỹ thuật cơ bản 2 kiểu bơi ếch và trườn sấp 2. Về cự ly: Bơi được cự ly tối thiểu 25m 2 kiểu bơi ếch và trườn sấp 3. Thành tích bơi * Nam - Bơi 25 m ếch đạt 60s trở lên - Bơi 25m trườn sấp đạt 50s trở lên - Xuất phát trên bục xa 6m * Nữ - 25m trườn sấp đạt 1' trở lên - Bơi 25 m ếch đạt 1'05s trở lên - Xuất phát trên bục xa 5m	1. Về kỹ thuật: Nắm vững kỹ thuật cơ bản 2 kiểu bơi ếch và trườn sấp 2. Về cự ly: Bơi được cự ly tối thiểu 35m 2 kiểu bơi ếch và trườn sấp 3. Thành tích bơi * Nam - Bơi 35 m ếch đạt 60s trở lên - Bơi 35m trườn sấp đạt 50s trở lên - Xuất phát trên bục xa 6m * Nữ - Bơi 35 m ếch đạt 1'05s trở lên - 35m trườn sấp đạt 1' trở lên - Xuất phát trên bục xa 5m	1. Về kỹ thuật: Nắm vững kỹ thuật cơ bản 3 kiểu bơi ếch, trườn sấp và bơi ngựa 2. Về cự ly: Bơi được cự ly tối thiểu 50m 3 kiểu bơi ếch, bơi trườn sấp và trườn ngựa 3. Thành tích bơi * Nam - Bơi 50 m ếch đạt 1'30" trở lên - Bơi 50m trườn sấp đạt 1'30" trở lên - Bơi 50 m ngựa đạt 1'30" trở lên - Xuất phát trên bục xa 6m * Nữ - Bơi 50 m ếch đạt 1' 35" trở lên - Bơi 50m trườn sấp đạt 1'35" trở lên - Bơi 50 m ngựa đạt 1'35" trở lên - Xuất phát trên bục xa 6m	Chỉ có chương trình dạy bơi 120 tiết mới tiếp cận được nội dung và yêu cầu trong tuyển chọn đào tạo tiêu chuẩn tuyển chọn các nước có nền bơi tiên tiến

Bảng 3. Nội dung và phân phối thời gian của các chương trình dạy bơi ban đầu cho trẻ em 7 – 8 tuổi ở các CLB, Trung tâm bơi các tỉnh, thành phố Miền Bắc

TT	Phân phối giờ Nội dung	Chương trình 60 tiết		Chương trình 90 tiết		Chương trình 120 tiết		
		Bơi ếch	Trườn sấp	Bơi ếch	Trườn sấp	Bơi ếch	Trườn sấp	Trườn ngửa
1	Làm quen nước	4	0	6	0	6	0	0
2	Động tác chân	4	4	6	4	6	4	4
3	Động tác chân kết hợp thở	2	2	2	2	2	2	0
4	Động tác tay	2	4	4	6	4	6	8
5	Tay phối hợp với thở	4	4	4	6	4	6	0
6	Tay phối hợp với chân	2	2	2	2	2	2	2
7	Phối hợp toàn bộ	4	4	8	8	6	6	2
8	Hoàn thiện kỹ thuật	4	6	8	12	10	14	10
9	Kỹ thuật xuất phát	2	2	2	4	2	4	2
10	Kiểm tra	2	2	2	2	2	2	2
Tổng		30	30	45	45	45	45	30

riết về nội dung đào tạo của ba chương trình. Nội dung chương trình 60 tiết và 90 tiết chỉ giới hạn giảng dạy các kỹ thuật làm quen nước và các động tác cơ bản và động tác phối hợp, ngoài ra còn trang bị kỹ thuật xuất phát trên bục cho của 2 kiểu bơi. Đối với chương trình dạy bơi 120 tiết, thì ngoài nội dung giống với chương trình dạy 60 và 90 tiết, thì còn có nội dung dạy thêm kiểu bơi ngửa và xuất phát bơi ngửa.

Thời lượng dạy kỹ thuật phối hợp toàn bộ và thời lượng hoàn thiện kỹ thuật của chương trình 120 tiết đều cao hơn. Vì vậy phù hợp hơn các chương trình 60 tiết và 90 tiết, bởi có thể giúp học sinh hoàn thiện và nâng cao kỹ thuật, cũng như thể lực tốt hơn. Từ đó cũng giúp thêm cho việc nâng cao độ chính xác trong đánh giá tiềm năng

thể thao của các em qua quá trình học bơi.

4. Thực trạng sử dụng các hình thức đào tạo trong chương trình dạy bơi ban đầu cho trẻ em 7 – 8 tuổi ở các CLB, Trung tâm bơi các tỉnh, thành phố Miền Bắc

Đánh giá thực trạng sử dụng các hình thức đào tạo trong chương trình dạy bơi ban đầu cho trẻ em 7 – 8 tuổi ở các CLB, Trung tâm bơi các tỉnh, thành phố Miền Bắc. Kết quả được trình bày ở bảng 4.

Qua bảng 4 cho thấy: Cả 13 CLB, Trung tâm bơi các tỉnh, thành phố Miền Bắc sử dụng 3 chương trình dạy bơi đều thường xuyên sử dụng hình thức đào tạo dạy học trên lớp (100%). Còn có tỷ lệ tương đối cao (46,15%) không sử dụng các hình thức lên lớp kết hợp tự tập. Có 53,84%

Bảng 4. Thực trạng sử dụng các hình thức đào tạo trong chương trình dạy bơi của các CLB, Trung tâm bơi các tỉnh, thành phố Miền Bắc (n=13)

Hình thức đào tạo	Mức độ sử dụng					
	Thường xuyên		Ít sử dụng		Không sử dụng	
	m _i	Tỷ lệ %	m _i	Tỷ lệ %	m _i	Tỷ lệ %
1. Hình thức dạy học trên lớp	13	100	-		-	
2. Hình thức lên lớp kết hợp tự tập	-		7	53.84	6	46.15
3. Hình thức tham gia tập luyện kết hợp thi đấu	2	15.36	4	30.76	7	53.84

Bảng 5. Thực trạng sử dụng các phương pháp dạy học trong thực hiện chương trình dạy bơi ban đầu cho trẻ em 7 – 8 tuổi ở các CLB, Trung tâm bơi các tỉnh, thành phố Miền Bắc

Các phương pháp dạy bơi	Mức độ sử dụng	Thường xuyên		Ít sử dụng		Không sử dụng	
		m _i	Tỷ lệ %	m _i	Tỷ lệ %	m _i	Tỷ lệ %
Phương pháp giảng giải lời nói		13	100	0	0	0	0
Phương pháp trực quan		13	100	0	0	0	0
Phương pháp bài tập		13	100	0	0	0	0
Phương pháp trò chơi		8	61.53	5	38.46	0	0
Phương pháp thi đấu		0	0	4	30.76	9	69.23

số CLB và Trung tâm bơi không tiến hành hình thức tổ chức cho các em tham qua tập luyện kết hợp thi đấu.

5. Thực trạng sử dụng các phương pháp dạy học trong quá trình thực hiện chương trình dạy bơi ban đầu cho trẻ 7 - 8 tuổi ở các CLB, Trung tâm bơi các tỉnh, thành phố Miền Bắc

Để đánh giá thực trạng việc sử dụng các phương pháp dạy học trong quá trình thực hiện chương trình, chúng tôi tiếp tục tiến hành khảo sát qua phiếu hỏi về thực trạng sử dụng các phương pháp dạy bơi trong quá trình thực hiện chương trình dạy bơi ban đầu của cả 13 CLB, Trung tâm bơi các tỉnh, thành phố Miền Bắc. Kết quả được trình bày ở bảng 5.

Qua bảng 5 cho thấy: Các phương pháp mà GV, HLV sử dụng trong dạy bơi vẫn chủ yếu là các phương pháp giảng dạy và huấn luyện thể thao vẫn sử dụng.

Trong đó có 3 phương pháp được 100% số đơn vị dạy bơi cho trẻ sử dụng là: Phương pháp dùng lời nói; Phương pháp trực quan; Phương pháp bài tập (tập luyện). Trong khi đó, phương pháp trò chơi chưa được sử dụng thường xuyên (61,53%) và phương pháp thi đấu có số các CLB, Trung tâm bơi không sử dụng rất nhiều (69,23%).

Từ đó, có thể làm cho công tác dạy bơi của các chương trình có thể bị khô cứng, không có tính đa dạng, hấp dẫn, mất đi tính ganh đua và đánh giá năng lực của bản thân.

KẾT LUẬN

1. Các CLB, Trung tâm bơi các tỉnh, thành phố Miền Bắc đang sử dụng các chương trình

dạy bơi ban đầu cho trẻ em 7 – 8 tuổi với nội dung và phân phối thời gian là giảng dạy 2 kiểu hoặc 3 kiểu bơi với số tiết là từ 60 - 120 tiết. Chưa có chương trình dạy bơi ban đầu 4 kiểu bơi thể thao (Thiếu kiểu bơi bướm) để có thể tạo nguồn tuyển chọn VĐV bơi chất lượng và hiệu quả hơn cho giai đoạn huấn luyện ban đầu.

2. Mục đích, mục tiêu và yêu cầu của các chương trình chưa có sự thống nhất và chưa phù hợp nhằm tiếp cận với yêu cầu năng lực chuyên môn để có thể tiếp cận tốt hơn được với các chỉ tiêu tuyển chọn VĐV bơi giai đoạn huấn luyện ban đầu hiện nay ở nước ta.

3. Hình thức, phương pháp dạy học tương đối hợp lý, các phương pháp như: Trò chơi và phương pháp thi đấu chưa được sử dụng nhiều.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Văn Trạch (1997), *Chương trình môn học Bơi lội*, Nxb TDTT Hà Nội.
2. Nguyễn Văn Trạch (2002), *Những tri thức cơ bản trong đào tạo vận động viên bơi trẻ*, Nxb TDTT Hà Nội.
3. Nguyễn Văn Trạch (1998), *Dạy bơi cho trẻ thơ*, Nxb TDTT Hà Nội.
4. Nguyễn Văn Trọng (2008), *Tuyển chọn và đào tạo tài năng bơi trẻ*, Nxb TDTT Hà Nội.
5. Nguyễn Xuân Sinh (1999), *Giáo trình phương pháp nghiên cứu khoa học TDTT*, Nxb TDTT, Hà Nội.

(Bài nộp ngày 3/4/2019, Phản biện ngày 12/4/2019, duyệt in ngày 26/4/2019)